Ч. 50 Неділя 3 (15) марця 1896. Рік VI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтовоï.

Рекламациï незапечатані вільні від оплати почтовоï.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскоï“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостнах на провінциï:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державноï.

Бесіда міністра рільництва.

На оногдашнім засіданю Палати послів виголосив міністер рільництва ґр. Ледебур двогодинну бесіду, в котрій порушив богато важних для хліборобів справ. Годі нам тут подавати цілу бесіду п. міністра, але наведемо лиш важнійші для нас уступи з неï.

Паперова пшениця.

Міністер завірив насамперед Палату, що від часу, коли обняв урядоване, взяв собі за особливу задачу розслідити справу, для котроï тепер видумано назву „паперова пшениця“. (Єсть то гра на звишку на біржи збіжевій). Я — сказав міністер — буду мати вже в найблизшім часі нагоду відповісти на трохи задавнені інтерпеляциï пос. Деца і Гавка о торговли терміновій і дам докладне поясненє сеï справи.

Обовязкове обезпеченє худоби і годівля коний.

Що-до обовязкового обезпеченя худоби, то на Мораві, здаєсь, не добрий зроблено з тим досьвід, бо дотичний закон краєвий знову скасовано. В сій справі ведуть ся переговори з поодинокими міністерствами а міністер рільництва не може ще заняти становища супротив сеï справи.

Відтак говорив міністер о годівли коний і сказав, що він так само як єго попередник переконаний о потребі годівлі коний чистоï раси, а коли зменшив нагороди за перегони о 10.000 зр., то лиш зі взглядів фінансових. Пос. Морре — казав міністер, помішав дві річи з собою. Він поборює пристрасть граня, і міністер в тім годить ся з ним, але то лиш причіпка до перегонів, а не самі перегони. Перегони мають випробувати силу коня і єго здібність. Треба зважити, що годівля коний чистоï раси єсть важна навіть для малого господаря; треба зважити, що від того, чи наша армія має добрі коні, зависить не лиш житє поодинокого чоловіка але й успіх цілоï війни. Міністерство рільництва визначило впрочім між нагородами державними одну, з тим предложенєм, щоби того коня, котрий еï виграє, відступлено правительству зараз за 5000 зр. Так було торік і правительство купило одного оґера, за котрого незадовго по тім давано правительству 60.000 зр. — На жаданє пос. Морре'го не згодить ся ніякий міністер рільництва, бо знесенєм нагород за перегони не можемо виставити ся на сьміх перед цілим сьвітом.

Пользованє.

Міністер рільництва признав, що закон ловецкий потребує реформи і правда — казав він — що при добрім законі ловецкім треба на перше місце класти інтереси господарки рільноï; але з того ще не виходить, щоби зробити пользованє неможливим. Серед теперішних відносин не трактує ся справи предметово, лиш веде ся аґітацию і розповідає ся річи, котрі можуть викликати занепокоєнє, а не суть згідні з фактами. Аґітация против пользованя довела до того, що н. пр. в повіті Кремс треба було при другій ліцитациï випустити в посесию пользованє, обнимаюче около 1000 квадратових кільометрів за одного риньского, а другого таки зовсім не можна було віднайміти. Такий упадок чиншу з пользованя може при дальшім ширеню ся відбити ся небезпечно на доходах дотичних громад. Наконець вказав міністер ще й на то, що пользованє має велике значінє економічне, бо в 1894 продано в нашій половині держави дичини за 5 міліонів.

Господарка буковиньского фонду релиґійного.

Міністер обговорював відтак основно порушену пос. Стефановичем справу господарки православного фонду релиґійного на Буковині, і сказав, що закиди, зроблені сим послом суть тяжкі, і міністер зверне особливу увагу на ту господарку та передовсім уважає своїм обовязком оглянути край особисто. Може пос. Стефанович схоче єго супроводжати в тій подорожи, а тогди они оба порозуміють ся. Що-до лісів фонду релиґійного сказав міністер: В часі коли робив ся контракт в справі вирубу дерева з Александром Поппером, то персонал лісовий не був ще добре внучений; показали ся дійстно такі заплутанини, що они суть нині предметом розслідів і міністер не може для того тепер о сій справі нічого сказати.

Справа спілок хліборобских.

Правительство — казав міністер рільництва — уважає за свою найважнійшу задачу брати ся посередно і безпосередно всюди там до роботи, де розходить ся о то, щоби охороняти первістну продукцию. Правительство думає, що проектом закона о основуваню фахових спілок господарских дасть основу,

---

31)

БЕН ГУР.

ОПОВІДАНЄ З ЧАСІВ ХРИСТОВИХ.

ЛЮДВИКА ВОЛЛЄСА.

(Дальше.)

Ілдерім розпер ся на дивані, як то ще й нині роблять купці на базарах в Дамаску. А коли вже вигідно примістив ся промовив поважно: Хоч ти мій гість і пив зі мною, а незадовго будеш і обідати, то все-таки я тебе спитаю: Хто ти?

— Шейху Ілдеріме — відозвав ся на то Бен Гур, дивлячись ї собі сьміло але спокійно Ілдерімови в лице. — Не думай собі, що я зневажаю твоє справедливе жаданє. Але — скажи сам, чи не було й в твоїм житю хвилі, в котрій відповідь на таке питанє булаби злочином против себе самого?

— На славу Саламона, була! — відповів Ілдерім. — Зрадити себе самого буває иноді так само зле, як і зрадити ціле племя!

— Спаси бі', шейху, спасибі' — сказав на то Бен Гур; ти ще нікооли так добре не відповів. Тепер вже знаю, що потреба лиш тебе завірити, що не зраджу твого довіря і що то завірене стане тобі за історию мого житя.

Шейх поклонив ся, а Бен Гур поспішив ся використати догідну хвилю.

— Коли твоя ласка послухати мене, — говорив він дальше — то скажу тобі насамперед, що я не Римлянин, як би ти здогадував ся по моїм імени, яке тобі сказано.

Ілдерім взяв ся за свою довгу бороду і зморщив брови та дивив ся остро свому гостеви в очи.

— А по друге, я Ізраілитянин з поколіня Юди.

Шейх підніс брови трохи в гору.

— Ще більше: Я жид, що має жаль до Римлян, в порівнаню з котрим виглядає твій як смуток дитини.

Старик неспокійно перебирав пальцями в своїй бороді і так насунув брови, що очий не було єму видко.

— А впрочім, шейху Ілдеріме — присягаю тобі на союз, який Господь заключив з моїми предками, — що коли поможеш мені пімстити ся, то виграєш на перегонах і твоя буде слава.

Брови Ілдерімови станули знову на своїм природнім місці; він підняв голову, лице єму роз'яснило ся; можна було пізнати по нім, що він вдоволений.

— Досить! — сказав він. — Коли на кінци твого язика криє ся брехня, то і Саламон не устеріг би ся тебе. Що ти не Римлянин і що яко жид маєш жаль до Риму та думаєш о мести — то вірю. — Але що ти умієш? Чи знаєш ся на перегонах возами? А коні, — чи зможеш так зробити, щоби они тебе слухали? Чи зможеш їх научити, щоби они тебе знали, щоби слухали твого голосу, на твій приказ добували найбільшоï сили, щоби в рішаючій хвили добули всїх своїх сил? Я знав короля, що панував над міліонами людий і робив з ними, що хотів, але з кіньми не міг собі дати ради, они єго не слухали. Розумієш, я не говорю тут о тумануватих звірятах, котрих задачею єсть бути рабами рабів, що звели ся і родом і видом, що без духа, але о таких, як моï, що в своїм роді королі. Они походять із стадни стародавних фараонів; они у мене товариші і приятелі — жителі наметів, котрі жиють довго разом зі мною і длятого мене розуміють, котрі своїм інстинктом майже такі розумні, як чоловік, а у котрих змисли тим, чим душа в чоловіці, що так само як і ми честилюбиві і знають ся на любови, ненависти та неприхильности, котрі у війні героями, а по щирости такі послушні як діти. — Ходи сюди котрий!

Увійшов один слуга.

— Пусти сюди моїх арабів!

Слуга підоймив заслону, що розділяла намет і показали ся коні, котрі якусь хвильку стояли на місци, ніби чекали, доки їх не запросять.

— Ходіть сюди! — відозвав ся до них Ілдерім. — Чого там стоїте? Хиба то все, щоиє і не ваше? Ходіть сюди, кажу!

Они пустились поволи до него.

— Сину Ізраїля — відозвав ся старушок. — Твій Мойсей був великим чолов ком, але — ха-ха-ха! Таки сьміх мене бере, коли погадаю, що він твоїм батькам позволив держати тумануваті воли і лїниві та потяжкі осли, але коний держати не позволив. Ха-ха-ха! Або

на котрій можна буде з успіхом працювати дальше. Головна вага того проекту закона лежить в тім, щоби ті спілки мали вплив на торги і той вплив має бути їм признаний. Мимо обовязкового і публичного характеру не має то бути примус, лиш елястична ослона, т. зв. закон в рамцях, в котрім індивідуальність поодиноких королевств і країв можуть знайти вираз. Поки що може тут розходити ся лиш о вплив тих спілок на краєві торги, доки не удасть ся завязати межинародну спілку для охорони середно-европейского хлібоеробства против заморского засипуваня Европи збіжем. При помочи тих спілок удасть чей усунути не одно лихо в теперішній торговли збіжевій. Єсть то високою і благородною цїлию як правительства так і законодайних тїл, старати ся о то, щоби батьківска земля не перестала бути жерелом скромного добробиту. Велика посїлість хитає ся нинї; середна грозить упадком під напором довгів, а мала жиє в нужді. Причиною, що цїни нашего збіжа упали, не може нїяк бути надмірна продукция. Австрийске хлїборобство має все ще задачу збільшати свою продукцию. Ми маємо ще аґрарні резерви і есьмо щасливі, що їх маємо; але в краю, де розвинено менчестерску хоругов, хоругов, під котрою ступало наше столїтє, але двайцяте вже певно не буде ступати під нею, не мають тих резерв. Маю ту сьмілість і числю на підпору переважної більшости сеї Палати. Нинї стоїмо супротив аґрарного питаня. Я уважаю своїм обовязком мінїстерству рільництва то полїтично-неутральне становище, яке єму належить ся і доки буду мінїстром, не буду займати ся полїтикою, лиш все буду мати на оцї інтереси культури краєвої, та буду сповняти мій уряд в дусї консервативнім, але завсїгди полїтично-неутральнім.

Перегляд полїтичний.

Вчера відбула ся в Нїцци стріча Є. Вел. Цїсаря австрийского з анґлїйскою королевою Вікториєю. Стріча ся була случайна, але їй приписують мимо того велику вагу, позаяк розходить ся зберегти симпатию Анґлїї для тридержавного союза, і усунути ту знеохоту, яка настала була в Анґлїї до Нїмеччини наслїдком трансвальскої справи.

Палата послів залагодила вчера буджет мінїстерства рільництва і відкинула 126 голосами против 85 внесенє на вичеркненє суми призначеної на нагороди перегонові. Опісля розпочала ся дебата над етатом мінїстерства торговлї. — Ферії великодні мають розпочати ся дня 28 с. м. і до того часу має бути залагодженний буджет.

До Риму наспіла вість, що король Менелик поступає дуже остро зі зловленими Аскарісами (італїяньскими войсками африканьскими) і каже їх убивати. Внаслїдок того настав межи Африканцями переполох і они утїкають від Італїянцїв. — Кажуть, що правительство італїяньске хоче заключити мир з Менеликом і розпочало вже переговори.

Nat. Ztg. доносить, що підчас гостини ґр. Ґолуховского в Берлинї обговорювано також можність евентуального порозуміня ся і спільного поступованя Австриї і Анґлїї, особливо в справах всхідних.

Новинки.

Львів дня 14 марця 1896.

— Перенесеня. П. Намістник переніс ц. к. асистента санїтарного дра Теоф. Бонковского з Тернополя до Мельця.

— Доповняючий вибір одного члена ради повітової в Тернополи, з міста Тернополя розписала президия ц. к. Намістництва на день 9-го цьвітня с. р.

— В Чернівцях — як пише тамошна „Буковина" — отвирає ся курс, що має приготовити учеників до іспиту до рускої ґімназиї. На той курс записало ся доси вже двайцять хлопцїв, але то число певне зросте, бо ще не отворено курсу. Маґістрат черновецкий позволив учити хлопцїв в школї при ул. Видїлу краєвого.

— В справі еміґрациї. З Відня телеґрафують: На основі одержаних тут з Бразилїї донесень з дня 8 с. м. не приймає держава Парана аж до дальших зарядже нь нїяких еміґрантів. В наслїдок того конечна річ здержувати всїми силами еміґрацию з Галичини до Парани. Около три тисячі еміґрантів — деякі вже від кількох місяцїв — перебуває в бараках для еміґрантів в Бразилїї і жиє в такій нужді, що годї собі представити. Ще з місяць будуть так сидїти, бо не можна їх буде вислати до Парани, з причини що там не покінчене ще приготовленє на їх принятє. Супротив того треба перестерігати людий охочих до еміґрациї, аби не слухали намов і бодай на якийсь час здержали ся з еміґрованем.

— Видїл філїї „Просьвіти" в Стрию пригадує, що вечерницї в честь памяти Тараса Шевченка відбудуть ся сеї недїлї дня 15 марта о годинї $5^{1}/_{2}$ пополудни в комнатах Руского касина. Програму становлять крім співів і декламаций два виклади. Перший про житє Т. Шевченка, а другий „Шевченко яко оборонець прав селяньства".

— Шевченкові поминки відбули ся в Петербурзї, як звичайно кождого року. День перед роковиною смерти відбула ся панахида в Казаньскім соборі, а в понедїлок, т. є. в роковини смерти устроєно вечерницї присьвячені памяти покійного поста. На панахидї і вечерницях зібрало ся богато Українцїв і Українок проживаючих в Петербурзї.

— Фальшиві однокоронівки появили ся у Львові. Они дуже добре підроблені, лише не мають звуку, а напись довола уміщена в инших місцях і відворотно.

— Вовчиця. В Горішній Австриї в місточку Ст. Корона попала жандармерия на слїд такого злочину, що аж не хоче ся вірити, щоби чоловік був спосібний зробити щось такого. Іменно 70-лїтна властителька господи Тереса Бравнірс замкнула свою пасербицю до темної стайнї, в котрій держала єї цїлих шість лїт. Власти пересьвідчили ся, що нещастна жертва лютої мачохи осліпла в наслїдок мук і виглядає як кістяк. Страшну ту женщину і двох пасербів, котрі знали, як знущає ся над їх сестрою мачоха, відставлено до карного суду.

— Шайка злодїйска в Угнові розбила двері

гадаєш, що він був би то зробив, як би був видїв отсего, або онтого та сего? Він поклав руку найблизше коло него стоячому коневи на голову і став єго гладити з такою гордостию, що трудно єї описати та пестив єго.

— То не поправдї так о нїм говорять! — сказав на то Бен Гур щиро. — Мойсей був і великим воєводою і законодателем, котрого Бог любив. А іти на війну — то хиба не значить любити і сотворіня, що до неї належать, оттакі, як сї та инші?

До него підсувала ся хорошо збудована голова з великими очима, такими лагідними як у серни і трохи закритими гривкою на чолї, маленькими, остро закінченими і нащуреними ушками, та порушаючи піздрями і варгами. Звіря мов хотїло єго спитати, таки так очевидно, як би який чоловік: А ти що за один? Бен Гур пізнав по нїм, що то один із тих чотирох коний, які він бачив на перегонах і наставив єму долоню.

— Обмовники — короткий би їм вік! — відозвав ся шейх живо — будуть тобі розповідати, що наші конї походять з нїсейских пасовиск в Персиї. А то не правда. — Бог дав першому Арабови безконечну піскову пустиню в деякими голими горами, денеде ще й з жерелом гіркої води та сказав до него: „Подивись, то твій край!" а коли бідний став жалувати ся, змилував ся над ним Всемогучий і сказав: „Не сумуй, поблагословлю тебе вдвоє так як других людий". Араб вислухав то, подякував і пішов повен надїї. Ішов насамперед вздовж границь і не знайшов нїчого; відтак став перебирати ся через пустиню, ішов та ішов, аж ось в самім серци пустинї показав ся зелений остров, такий красний, що аж любо; а в самім серци того острова було стадо верблюдів і стадо коний! Він взяв їх собі і годував їх дуже запопадливо, бо то був — дар божий. А з того зеленого острова розійшли ся конї по цїлій земли, також і ті, що їх випасають на пасовисках в Нїсеї. І они розійшли ся на північ аж до тих долин, де бувають бурі на мори і віють студені вітри. — Не гадай собі, що то не правда, що я тут тобі розповідаю. Коли то не правда, то нехай хиба вже нїякий арабский амулет [1]) не має сили! — Але я поставлю тобі докази.

Він плеснув в долонї.

— Принеси менї родоводи! — приказав він слузї, що був увійшов.

Чекаючи на ті родоводи, бавив ся шейх з кіньми гладив їх, причісував їм гривку на чолї своїми пальцями, та кождого з них попестив. Незадовго явило ся шість чоловіків та поставили перед шейха шість кедринових скринок, оббитих мосяжною бляхою і добре позамиканих.

— Та-ж я не казав вам всї приносити — сказав він; — лиш онту з родоводами коний! Тамті другі занесїть назад.

Отворили скринку, а в нїй було множество табличок із слоневої кости, насиляних на срібних дротах. А що таблички були мало що грубші, як папір, та на кождім дротї було по кілька сот.

— Сину мій — відозвав ся Ілдерім — я знаю, як старанно і з якою ревностию книжки сьвятинї в сьвятім містї записують імена новонароджених, так, що кождий син Ізраїля може почислити своїх предків аж до самого початку, хоч би прийшло ся вертати аж часу праотцїв. Мої батьки — вічна їм память! — не уважали то гріхом записувати так само своїх нїмих помічників. — Ось подиви ся на сї таблички!

Бен Гур взяв вінки в руки і почав розкладати таблички. На них були якісь арабскі знаки випалені розпаленою голкою на гладонькій площи.

— Умієш їх прочитати, сину Ізраїля?

— Не умію, мусиш менї сказати, що они значать!

— То-ж треба тобі знати, що на кождій табличцї єсть імя лошатка чистої раси і то кождого, що уродило ся в поколїню від многих соток лїт; так само виписані і імена родичів. Придиви ся їм і поміркуй, які они старі, щоби-сь повірив.

Декотрі з табличок були майже вже зовсїм стерті, а всї були аж жовті від старости.

— Та й повна їх історія ховає ся тут в отсїй скрини Я називаю єї повною, бо маю на то докази — докази, якими лиш рідко може повеличати ся історія людий. Як отсї мої любчики тут до нас ідуть — подиви ся, як онтой хоче звернути твою увагу на себе — так приходили їх предки богато сот лїт тому назад, до такого намету як отсей, щоби тут з'їсти свою пайку ячменю з пригорщі, та щоби попестити ся як дїти і як дїти не промовивши слова подякувати. А що, сину Ізраїля, чи тепер віриш моїм словам? Коли я паном пустинї — то отсе мої слуги! Позбав мене їх, а я як той недужий, котрого лишає ся на пустини, щоби помер. То їм дякувати, що мимо моєї старости люди не перестали мене боятись ся, коли появлю ся на гостинци, та й будуть доти боятися, доки ще маю силу послугувати ся ними. О їх предках міг би я чудеса розповісти. Може колись при лїпшій нагоді. На тепер нехай ви-

---

[1]) Амулет (слово латиньске) — камінчик, бляшка, полотенце, перґамін і т. п., на котрім пороблені якісь загадочні знаки або „характери" (від сего й назва „характерник" у давних козаків запороских на тих, що то нїби мали якусь чародїйну силу). Давнїйше, — ба й до нинї ще — ношено такі амулети на шиї або на ґрудех в тім переконаню, що они забезпечують чоловіка від недуги, уроків, зачарованя і всего злого. Звичай се дуже давний, бо був вже у стародавних Єгиптиян, у котрих був амулетом хрущик (скарабей), роблений з аметисту або золота; той звичай задержав ся й до нинї, навіть у цивілїзованих народів в Европі.

уряду податкового дня 8 с. м. і хотїла дістати ся до каси. Однак зелїзні штаби показали ся для злочинців за сильні а коли ще хтось надійшов, они відійшли спокійно від уряду. Однак таки не даровали свого — дібрали ся до магазинів оборони краевої, забрали богато біля, ременїв, дві пари чобіт і т. д. Скарб потерпів шкоду на 150 зр.

— **Огнї.** З Черлян пишуть: Дня 4 с. м. о 10. годинї в ночи вибух у нас огонь та згорів один дім близько фабрики паперу. Небезпечність була велика, бо під боком того дому стоять великі склади дерева сухого, паперу та всякого орудя фабричного. Як би лиш огонь був перекинув ся на тотї склади, не було би ратунку для фабрики, а й значна часть села могла пійти з димом. Та щасте, завдяки енергічній акциї ратунковій, зльокалїзовано огонь та не позволено ему дальше розширитись, а се все доконано місцевими силами, ще заким здужала прибути на місце пожежі завізвана телеграфічно сторожа пожарна з Городка. Підозріного о підложене підпалу фабричного робітника, одного Нїмця з Ятрищева, арештовано. — Подібна пригода трохи-що не стала ся в сусїдних Мавковичах. Переїздив там попід село жид-пахтар, що гандлює набілом, повертавший з Городка до Любіня. Хотячи собі скоротити дорогу, пустив ся він через потік, причім зад саний гопнув до заморози та розбила ся банька з нафтою та й вся нафта вилила ся у потік. Один хлопець, заприміливши тое, підпалив сїрником розлиту нафту, котра в сїй хвили бухнула в гору ясною полумінию вздовж цїлого потока на три метри високою, так що жидок з своїми санчатами ледви встиг спасти ся бігством, бо полумінь гнала за ним скоростию блискавки, слїдом за розлитою по сьнїгу нафтою. Так несподївано викликана ілюмінация не тревала довше як пять минут і лиш цїлковитій тишинї треба завдячити, що огонь не дістав ся до недалечко стоячих будинків.

— **Також купець.** Перед кількома місяцями купив урядник п. Матковский у Львові черевики в склепі Гершка Тендлера при ул. Гетманьский і заплатив за них 9 зр. 50 кр. Черевики, як показало ся, були дуже драптиві, бо по кількох днях розлїзли ся. Обурений тим прийшов п. Матковский до склепу і робив купцеви докори. У відповідь на то напав той порядний купець разом з своїми субектами п. Матковского і немилосердно его побив. П. Матковский обжалував Тендлера о побите, а Тендлер гадаючи, що викрутить ся від вини обжалував й собі п. М. о напад і побите та ще покликав на сьвідків всїх своїх субектів. При розправі перед судом у Львові, увільнив судия п. Матковского від вини а натомість засудив Герша Тендлера на 10 днїв арешту, замінюючи арешт на 150 зр. кари, а крім того признав п. Матковскому 50 зр. відшкодованя. Оборонець Тендлера зголосив відклик від вироку.

— **Довгий вік.** В містї Куопіо у Фінляндиї живе селянка, що в грудни 1895 р. скінчила 131 рік житя. Фізично она ослаблена, однако тїшить ся ще дуже доброю памятию — Дїтий, внуків і правнуків мае она 192.

— **Менелик причиною убийства.** Одного з італїяньских офіцирів артилерії в Римі, котрий мав удати ся з своїм полком до Африки, пробила штилетом его любовниця. Коли еї арештовано, заявила, що причиною убийства був страх, що еї милий дістане ся в руки Менелика.

— **Славний постник** Джіованні Суччі, Італїянець, приїхав послїдними часами до Відня і хоче там 40 днїв постити. Суччі обіцяв, що в часї свого посту об'їде улицї Відня на кони в повній, тяжкій лицарскій збруї, аби дати доказ, що піст не вменшив его сили. Суччі подорожував давнїйше по Африцї і там відкрив в собі ту дивну прикмету, що може дуже довго постити. Пізнїйше давав він проби посту по 40 днїв в Льондонї, Римі і ин. містах і все пробу видержав.

— **Лихва в Галичинї.** Майже кождого дня читаємо в часописях про процеси о лихву Особливо самбірский окружний суд взяв ся дуже енергічно за викрите лихварів; від нового року доси було там таких 28 карних розправ. Недавно тому відбував ся голосний процес через 10 днїв против Мошка Клїґера; его засуджено на рік вязници, 2.000 зр. кари і кілька тисячів зр. відшкодованя. З того можна собі представити, як далеко зайшла та пявка в своїх лихварских операциях. — Лихва розширена головно в гірских околицях: в Борини, Турці, Сколїм, а також в Стрию, Самборі і Старім містї. Характеристичне, що коли одна пявка лихварска займе ся одним повітом, то другий лихвар ему не перебиває в тім і нїколи не провадить в тім повітї свого „ґешефту". Судові розправи перед самбірским судом виказали три способи лихви: грошеву, ґрунтову і на доживотє. При першім способі позичає лихвар гроші на грубі проценти, дораховує їх до капіталу, ту суму знов опроцентовує і т. д. Звичайно позичають на 24 до 48 процентів, але трафляли ся також 170 до 180 проценти. В довжнім скриптї, котрий робить ся у нотаря, стоїть все написано, що селянин позичає на продуктивні цїли, отже на купно волів, насїня і т. п. Але і нотар і лихвар і селянин знають, що селянин позичає або на весїле, похорон або на сплату довгу у того-ж самого лихваря. Помимо того мусить селянин пристати, щоби в скриптї стояло „на продуктивні цїли", бо инакше не дістане позички. Другий спосіб лихви — то на ґрунти селяньскі. Позичить селянин малу суму на скрипт або й на слово. Потім приходить довгий процес, котрого кошти перевисшають позичену суму, опісля інтабуляция на ґрунт селянина; вкінци купує лихвар цїле господарство своеї жертви за безцїн або дістає від селянина добровільно кілька парцель, але не екстабулює ся зовсїм. По смерти старого лихваря провадять его дїти процес о інтабульовану ще суму! — Третій спосіб лихви, то на доживотє. Лихвар не забирає господарства своеї жертви, але за то опановує его цїлковито, так що бідний селянин мусить ему давати гроші на всяке купно, почавши від ярмурки аж до кожуха. Лихвар стає опікуном селянина, котрий не важить ся нїчого зробити без зізволеня свого лихваря; ба, що більше, селянин уважає такого лихваря своїм добродїєм і шанує его. Се найнебезпечнїйший рід лихви. — Як страшно опанували лихварі гірскі повіти, показує от хоч би найновійший факт. Вмер недавно тому староміский лихвар Фішель Аберман і лишив своїм 13 дїтям по 90.000 зр., а своїй жінцї 40.000 зр., значить разом 1,210.000 зр.; окрім того найшли довжних скриптів на суму 25.000 зр., котрі один із спадкоємцїв купив за 8.000 зр. і буде перепроваджувати екзекуцию.

стане того, що тобі скажу, що їх ще нїхто в бігу не здогонив, ще нїколи не приставли в погони. Але, розуміє ся, то було на пісках в пустини і під сїдлом! Тепер якось — сам не знаю чого, — журю ся ними. Они й рвуть ся, і скорі та витревалі; коби лиш можна знайти кого, що умів би з ними обходити ся, а я би побідив. Коли ти такий, сину Ізраїля, то клену ся тобі: Щасливим назвеш той день, що привів мене до тебе. — А тепер розповідай о собі!

— Аж тепер знаю, длячого у Араба зараз по его дїтех кінь найбільше значить; аж тепер знаю, длячого арабскі конї найлїпші на весь сьвіт. — Але, добрий шейху, на що тратити богато слів о моїй зручности? Зробім пробу: лиши завтра конї на мене!

Ілдерімови аж лице повеселїйшало з вдоволеня і як раз хотїв щось сказати, коли Бен Гур став говорити дальше:

— Зажди хвильку, добрий шейху! Нехай докінчу. Я научив ся в Римі не одного, о чім і не думав, що коли менї придасть ся. Отсї твої вихованцї пустинї, хоч би були скорі, як орел, а витревалі, як лев, не сповнять того, чого ти по нїм сподїваєш ся, коли не будуть уїзджені в запрязі під одну міру. Бо сам признаєш, шейху, що із тих чотирох єсть один найскорійший, а один найповільнїйший. В тім була нинї й цїла хиба: поводатор не міг удержати найскорійшого в однїй мірі з найповільнїйшим. І моя проба може не лїпше випаде, але в сїм случаю, я о тім дам тобі знати. Лиш то тобі кажу: коли менї удасть ся зробити так, щоби конї мене слухали і всї чотири бігли як один — то дістанеш тогди і сестерцї і вінець побіди, а я зас⸗окою мою месть. — Що-ж ти на то?

Ілдерім тимчасом перебирав вдоволений пальцями в своїй бородї. Він відповів:

— У нас в пустини єсть така приповідка: Коли ти вариш страву словами, то я обіцюю тобі цїле море масла. — Але я лїпше о тобі гадаю: завтра дістанеш конї.

В сїй хвили зробив ся якийсь рух поза задним входом до намету.

— Злагодили вже їсти — сказав Ілдерім — а онтам іде мій приятель Валтазар, з котрим тебе познакомлю. Він знає розповісти таку історию, котрої Ізраїлитянин нїколи би не наслухав ся.

А звернувшись до служби приказав:

— Запрячте родоводи, а моїх любчиків заведїть на своє місце!

Они так і зробили.

Нехай читатель пригадає собі, як обідали мудрцї в пустини, а зрозуміє також і приготовленя в наметї Ілдеріма. Цїла ріжниця, яку можна було добачити, була в тім, що було більше що їсти, та була лїпша обслуга. На коврі перед диваном положено три мати, внесено столичок, високий лиш на стопу і також там поставлено та застелено обрусом. З боку під доглядом одної служницї зроблено переносне огнище з глини; на нїм пекла она хлїб, а радше паланицї з муки, меленої на жорнах, що безустанно обертали ся в сусїднім наметї. Тимчасом привели Валтазара до дивана, де его стоячи повитали Ілдерім і Бен Гур. Він мав на собі на опашки чорний бурнус; коли ішов, то дуже поволи і осторожно, а ноги під ним трясли ся; був би таки і не рушив ся без тої палицї, котрою підпирав ся і без слуги, що вів его попід руку.

— Мир тобі, мій друже, і в мирі витай нам! — повитав его шейх.

Єгиптиянин підняв голову і сказав:

— Мир і тобі, добрий шейху, тобі і твоїм, мир і благословенє единого, правдивого Бога!

(Дальше буде).

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 14 марця. Ґр. Ґолуховский вернув вчера з Берлина.

Ментона 14 марця. Їх Вел. Цїсар і Цїсарева були вчера в полудне з візитою у королевої Вікториї. Візита тревала 20 мінут.

Льондон 14 марця. Бюро Райтера доносить з Пекіну, що вість про тайний союз межи Росиєю а Хіною потверджує ся.

Софія 14 марця. Комісия турецка під проводом Цінї-пашi привезла князеви ферман султаньский і велику ленту ордера Османіє з брилянтами, для княгинї ордер Шефакат і для кн. Бориса велику ленту ордера Меджідіє — оба з брилянтами.

Париж 14 марця. Амбасадор ґр. Волькенштайн вручив вчера президентови Форови велику ленту ордера сьв. Стефана і висказав подяку Їх Вел. Цїсаря і Цїсаревої за приняте на пригірку сьв. Мартина.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

І Н С Е Р А Т И.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.